

Nr 599

Av herr **Andersson** i Ronneby **m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 122, angående vissa statsbidrag på skolväsendets område.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 122 föreslås bl. a. vissa ändrade grunder för statsbidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet, innebärande att statsbidraget till kostnaderna för nybyggnad och tillbyggnad av permanenta skollokaler skall beräknas på ett bidragsunderlag, som bestämmes enligt enhetsprismetod. Därvid skall enligt förslaget tillämpas ett enhetspris av 900 kronor per kvadratmeter nettogolvyta.

Tanken på sålunda ändrade grunder för ifrågavarande statsbidrag har ursprungligen framförts som ett led i mera omfattande förslag om förenkling av statsbidragsgivningen. För vad som nu föreslås i propositionen återopas emellertid inte endast önskemålet om förenkling av statsbidragsberäkningen utan också angelägenheten av att nedbringa kostnaderna för skolbyggnadsverksamheten. Uppenbart är att departementschefen t. o. m. fäst största avseende vid sistnämnda synpunkt. Även vi finner det angeläget att denna byggnadsverksamhet förbilligas.

Däremot kan vi ej känna oss övertygade om att propositionens förslag innebär en lämplig eller ens försvarlig åtgärd i detta syfte. Den förbilligande effekten skall enligt förslaget vinnas genom en begränsning av statsbidraget, och denna begränsning i sin tur åstadkommas genom att det för bidragsunderlaget bestämmande enhetspriset sättes väsentligt lägre än det hittillsvarande kostnadsläget enligt vissa verkställda undersökningar. Härom har departementschefen anfört, att det genomsnittliga bidragsunderlaget skulle komma att ligga i det allra närmaste 19 procent under det nuvarande. Detta betyder att statsbidraget genomsnittligt skulle minska i samma mån och att följaktligen också lika stor procentuell kostnadsminskning skulle verkligen kunna åstadkommas för att inte kostnadsfördelningen mellan stat och kommun skulle förskjutas till den senares nackdel.

Det betänkliga med förslaget i propositionen är under sådana förhållanden, att departementschefen ej alls klargjort, hur denna således mycket kraftiga kostnadsminskning skall ske, och inte ens kunnat övertygande påvisa att den är möjlig utan eftersättande av befogade krav på skolbyggnaderna. Hur svag grund förslaget härvidlag vilar på, framgår bäst av departementschefens eget uttalande, att det inte är möjligt att nu erhålla någon uppfattning om vad som genom byggnadstekniska och planlösningstekniska rationaliseringsåtgärder kan stå att vinna i besparingshänseende. Med utgångspunkt från detta uttalande

har man givetvis svårt att godta departementschefens strax därefter deklarerade mening, att man likväl har "tillräckligt underlag för en viss bedömning av vad som i nuvarande läge bör kunna åstadkommas i detta hänseende". Gentemot den erkända bristen på tillförlitligt underlag för frågans bedömande åberopas endast allmänna uttalanden om att kostnaden bör kunna minskas, vilka alltigenom synes återgå på preliminärt framförda påståenden av statens byggnadsbesparingsutredning. Detta synes så mycket mera anmärkningsvärt, som värdet av sistnämnda påståenden vid remissbehandlingen av besparingsutredningens betänkande visats vara minst sagt tvivelaktigt.

Att på så lösa grunder pruta av bortåt en femtedel av vad som hittills brukat belöpa på staten av ifrågavarande kostnader kan svårligen anses rimligt, även om det sker i det vällovliga syftet att verkligen minska kostnaderna och därmed ge ökat utrymme för den nödvändiga byggnadsverksamheten på området. Särskilt är härvid att märka, att man övergångsvis har att räkna med att redan projekterade företag torde i stor omfattning finnas som närmast bör ifrågakomma i denna byggnadsverksamhet. För att förslaget skall få avsedd effekt måste man följaktligen förutsätta, att sådana företag nu måste regelmässigt omprövas. Även om man därvid kan komma fram till resultat som säkerställer den åsyftade kostnadsminskningen, måste givetvis en sådan omprövningsprocedur betyda tidsförluster som försenar i stället för påskyndar tillkomsten av de mest angelägna skolbyggena. Vill man inte ta sådana konsekvenser, blir däremot resultatet icke den avsedda kostnadsminskningen utan i stället en övervältring av kostnader från staten på kommunerna. Varken i propositionen eller eljest har det framförts några bärande skäl för en sådan övervältring.

Oavsett den nu berörda övergångssituationen har man dessutom att räkna med att de lösa antagandena om möjligheterna till så stora kostnadsminskningar, som förslaget förutsätter, över huvud taget kan visa sig vara grundlösa. I så fall blir den nyssnämnda övervältringen en ifråkomlig konsekvens av förslaget. Detta förhållande ökar givetvis än mera våra betänkligheter mot detsamma. Metoden att via minskning av statsbidraget åstadkomma förbilligande av byggandet synes icke kunna ifrågakomma med mindre från statens sida anvisas på vad sätt förbilligandet skall ske. Särskilt angeläget är det för kommunerna med sådana anvisningar, om kostnadsminskningen inte kan vinnas utan eftergifter från en byggnadsstandard som från statligt håll förut accepterats eller som kommunerna från samma håll t. o. m. animerats att iakttaga. Det ligger dessutom i sakens natur att även ett på så vis med anvisningar kompletterat förslag av ifrågavarande innebörd ej bör genomföras utan att kommunerna beredes tid att från början planera sina byggnadsföretag efter de ändrade normerna.

Till sist är också att märka, att de grundläggande utredningarna förutsatt att man vid övergång till enhetsprismetoden skulle införa indexreglering av enhetspriset för att säkerställa värdebeständighet i bidragsgivningen. Departementschefen har däremot avvisat den i detta syfte föreslagna anknytningen till byggnadskostnadsindex. Härigenom utsättes kommunerna givetvis vid bifall till pro-

positionens förslag för risken att efter hand få statsbidragets realvärde ytterligare minskat.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 122 måtte *antingen* avslå vad däri föreslagits rörande ändring av grunderna för beräkning av bidragsunderlaget för permanenta skollokaler inom det allmänna skolväsendet *eller*, vid bifall i princip till förslaget härom, avsevärt höja enhetsprisbeloppet och göra detsamma indexreglerat genom tillämpning av byggnadskostnadsindex.

Stockholm den 2 april 1957

Thure Andersson
i Ronneby

Johan Ahlsten

Jean Braconier

Carl-Erik Johansson
i Södertälje
